

Dosar nr. 2rh-76/19

Prima instanță: Judecătoria Hîncești (V. Grosu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Bulgac, A. Minciuna, N. Craiu)

Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție (N. Clima, S. Moldovan, E. Covalenco, I. Corolevschi, I. Oprea)

ÎNCHEIERE

28 august 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Sveatoslav Moldovan
Tamara Chișca-Doneva
Dumitru Mardari
Nina Vascan

examinând cererea de revizuire depusă de Gheorghe Munteanu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Munteanu
împotriva Președintelui Consiliului raional Hîncești, Anatolie Chettraru și Consiliului raional
Hîncești cu privire la eliberarea creditului preferențial,
împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost
admis recursul declarat de Consiliul raional Hîncești, a fost casată decizia din 30 ianuarie
2013 a Curții de Apel Chișinău și a fost menținută hotărârea din 26 noiembrie 2011 a
Judecătoriei Hîncești,

c o n s t a t ă:

La 03 ianuarie 2011 Gheorghe Munteanu a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Președintelui Consiliului raional Hîncești, Anatolie Chettraru și Consiliului raional
Hîncești cu privire la eliberarea creditului preferențial (f.d. 1, vol. I).

Prin hotărârea din 26 noiembrie 2011 a Judecătoriei Hîncești, acțiunea depusă de
Gheorghe Munteanu, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 180-183, vol. I).

La 06 decembrie 2012 Gheorghe Munteanu a declarat apel împotriva hotărârii din 26
noiembrie 2011 a Judecătoriei Hîncești, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea
hotărârii primei instanței și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sale
(f.d. 186).

Prin decizia din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul
declarat de Gheorghe Munteanu, a fost casată hotărârea din 26 noiembrie 2011 a
Judecătoriei Hîncești și a fost emisă o nouă hotărâre prin care a fost admisă acțiunea depusă
de Gheorghe Munteanu și a fost obligat Consiliul raional Hîncești să-i acorde lui Gheorghe
Munteanu indemnizația unică pentru construcția casei individuale de locuit (f.d. 234-237,
vol. I).

La 24 aprilie 2014 Consiliul raional Hîncești a declarat recurs împotriva deciziei din
30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitata admiterea acestuia, casarea
deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel (f.d. 239,
vol. I).

Prin decizia din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Consiliul raional Hîncești, a fost casată decizia din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău și a fost menținută hotărârea din 26 noiembrie 2011 a Judecătoriei Hîncești (f.d. 257-261, vol. I).

La 07 noiembrie 2013 Munteanu Gheorghe a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea deciziei revizuite și menținerea deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 1, vol. I).

Prin încheierea din 05 februarie 2014 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă cerere de revizuire depusă de Gheorghe Munteanu împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 28-31, vol. I).

La 11 iunie 2015 Munteanu Gheorghe a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea deciziei revizuite și adoptarea unei decizii prin care să nu-i fie lezat dreptul la eliberarea creditului preferențial (f.d. 33, vol. I).

Prin încheierea din 12 august 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă cerere de revizuire depusă de Gheorghe Munteanu împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 49-53, vol. I).

La 19 iunie 2019 Munteanu Gheorghe a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea deciziei revizuite și menținerea deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 33, vol. I).

În motivarea cererii de revizuire, revizuentul Gheorghe Munteanu a indicat că, deși recursul declarat de către Consiliul raional Hîncești împotriva deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost depus cu încălcarea prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, prin decizia din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, instanța de recurs l-a considerat depus în termen.

Revizuentul a afirmat că termenul de declarare a recursul a expirat la 31 martie 2013, însă recurentul Consiliul raional Hîncești și-a exercitat calea de atac, abia la 22 aprilie 2013, încălcând astfel termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, cu 22 de zile.

Totodată, revizuentul a menționat că prin hotărârea irevocabilă din 18 martie 2010 a Judecătoriei Hîncești, a fost admisă parțial acțiunea depusă de el și a fost obligat Președintele raionului Hîncești să emită și să-i elibereze o scrisoare de garanție pentru acordarea creditului preferențial pentru construcția casei individuale, ca veteran la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl.

Verificând decizia supusă revizuirii, în raport cu criticile formulate și în limitele temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Gheorghe Munteanu, din motivele ce succed.

Ab initio, Colegiul punctează că în conformitate cu art. 452 alin. (1¹) Cod de procedură civilă, dacă examinarea cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau a instanței de apel, ședințele se desfășoară fără înștiințarea participanților la proces. Dacă instanța care examinează cererea de revizuire consideră necesară prezența participanților la proces, aceasta dispune înștiințarea lor.

Astfel, Colegiul a decis examinarea cererii de revizuire fără înștiințarea participanților la proces, cu plasarea datei și orei ședinței pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, or este inoportună invitarea participanților la proces, întrucât argumentele expuse în cererea de revizuire au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței controlul actului judecătoresc contestat.

Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, cauza *Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda*, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72–75, cauza *Eriksson vs Suedia*, hotărârea din 12 aprilie 2012, § 66, 72, cauza *Põnkä vs Estonia*, hotărârea din 08 noiembrie 2016, § 33–34).

Posibilitatea revizuirii prevăzute de Capitolul XXXIX din Codul de procedură civilă, reprezintă o procedură excepțională. Or, cererile de revizuire a hotărârilor judecătorești trebuie supuse unei analize stricte.

Astfel, art. 446 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, prevede că, pot fi supuse revizuirii hotărârile, ordonanțele, încheierile și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol.

Încheierile de încetare a procesului conform art. 265 lit. c) și d), precum și cele prin care se respinge acțiunea ca fiind tardivă conform art. 186¹ pot fi supuse revizuirii. Încheierile judecătorești care nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii. În aceste cazuri, încheierile de inadmisibilitate a revizuirii nu se supun niciunei căi de atac.

În conformitate cu art. 447 lit. a) Cod de procedură civilă sunt în drept să depună cerere de revizuire părțile și alți participanți la proces. Totodată, în conformitate cu art. 451 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art. 447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449 și anexându-se probele ce le confirmă.

Cererea de revizuire se depune la instanța competentă prevăzută la art. 448 Cod de procedură civilă.

La caz, Colegiul punctează că Gheorghe Munteanu este în drept de a depune cerere de revizuire, ceea ce a și realizat prin înregistrarea acesteia la 19 iunie 2019 (f.d. 55-59, vol. II), în situația în care a fost parte la procesul civil inițiat la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Munteanu împotriva Președintelui Consiliului raional Hîncești, Anatolie Chetraru și Consiliului raional Hîncești cu privire la eliberarea creditului preferențial (f.d. 1, vol. I).

În temeiul art. 448 alin. (2) Cod de procedură civilă, cererea de revizuire împotriva unei hotărâri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițându-se o nouă hotărâre, se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.

În speță, cererea de revizuire a fost depusă împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, devenită irevocabilă de la pronunțare (f.d. 257-261, vol. I).

De asemenea, Colegiul precizează că revizuentul, prin cererea de revizuire, a solicitat admiterea cererii de revizuire, casarea deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție și menținerea deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 33, vol. I). Însă, nu a specificat în mod expres nici unul din temeiurile prevăzute de art. 449 Cod de procedură civilă.

Totuși, în virtutea principiului *jura novit curia*, Colegiul are competența de a decide asupra caracterului juridic al motivelor juridice inserate în cererea de revizuire, prin examinarea lor prin prisma art. 449 Cod de procedură civilă.

Așadar, deși revizuentul nu a indicat în baza cărui temei juridic solicită retractarea hotărârii judecătorești, Colegiul atestă că circumstanțele sau fapte esențiale susținute de revizuentul Gheorghe Munteanu urmează a fi examinate prin prisma art. 449 lit. b) Cod de procedură civilă, or în esență acesta invocă ca circumstanțe noi faptul că, recursul declarat de către Consiliul raional Hîncești împotriva deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost depus cu încălcarea prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, însă instanța de recurs l-a considerat depus în termen.

În această conjunctură, Colegiul statuează că art. 449 lit. b) Cod de procedură civilă, stipulează că, revizuirea se declară în cazul în care au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a cauzei.

Concomitent, Colegiul învederează că de rând cu condițiile sus menționate referitor la persoanele care sunt în drept de a depune cerere de revizuire, actele judecătorești supuse revizuirii, instanța competentă de a examina cererea de revizuire, o condiție obligatorie constituie și termenele de depunere a cererii de revizuire și calculul acestora.

Or, în conformitate cu art. 450 lit. b) Cod de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în termen de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale cauzei care nu i-au fost și nu puteau să-i fie cunoscute anterior, dar nu mai târziu de 5 ani de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, încheierii sau deciziei – în cazul prevăzut la art. 449 lit. b).

Totodată, anterior expunerii în privința admisibilității cererii de revizuire depuse de Gheorghe Munteanu, Colegiul consideră necesar de a efectua o retrospectivă a actelor judecătorești pronunțate la caz, precum și a circumstanțelor/faptelor esențiale care, în opinia revizuentului, justifică temeinicia cererii de revizuire.

Astfel, prin hotărârea din 26 noiembrie 2011 a Judecătoriei Hîncești, acțiunea depusă de Gheorghe Munteanu, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 180-183, vol. I).

La 06 decembrie 2012 a declarat apel împotriva hotărârea din 26 noiembrie 2011 a Judecătoriei Hîncești, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanței și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sale (f.d. 186).

Prin decizia din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Gheorghe Munteanu, a fost casată hotărârea din 26 noiembrie 2011 a Judecătoriei Hîncești și a fost emisă o nouă hotărâre prin care a fost admisă acțiunea depusă de Gheorghe Munteanu și a fost obligat Consiliul raional Hîncești să-i acorde lui Gheorghe Munteanu indemnizația unică pentru construcția casei individuale de locuit (f.d. 234-237, vol. I).

La 24 aprilie 2014 Consiliul raional Hîncești a declarat recurs împotriva deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel (f.d. 239, vol. I).

Prin decizia din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Consiliul raional Hîncești, a fost casată decizia din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău și a fost menținută hotărârea din 26 noiembrie 2011 a Judecătoriei Hîncești (f.d. 257-261, vol. I).

La 19 iunie 2019 Munteanu Gheorghe a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea deciziei revizuite și menținerea deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 33, vol. I).

Colegiul relevă că prin prezenta cerere de revizuire depusă în temeiul art. 449 lit. b) Cod de procedură civilă, revizuentul a indicat cu titlu de fapte esențiale că, deși recursul declarat de către Consiliul raional Hîncești împotriva deciziei din 30 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost depus cu încălcarea prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, prin decizia din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, instanța de recurs l-a considerat depus în termen.

Însă, art. 450 lit. b) Cod de procedură civilă, statuează că cererea de revizuire se depune în termen de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale cauzei care nu i-au fost și nu puteau să-i fie

cunoscute anterior, dar nu mai târziu de 5 ani de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, încheierii sau deciziei – în cazul prevăzut la art. 449 lit. b).

Or, termenul de depunere a cererii de revizuire reprezintă intervalul de timp în interiorul căruia poate fi exercitată calea de atac a revizuirii. În această ordine de idei, pornind de la faptul că decizia Curții Supreme de Justiție a fost pronunțată la 09 octombrie 2013, iar Gheorghe Munteanu a depus cerere de revizuire la 19 iunie 2019, Colegiul menționează că este certă omiterea de către Gheorghe Munteanu a termenului prevăzut de art. 450 lit. b) Cod de procedură civilă.

Simultan, chiar și în situația în care cererea de revizuire corespunde cerințelor legale ca formă și este bazată pe unul din temeiurile prevăzute de lege, pentru ca ea să fie admisă și în consecință prin actul de dispoziție a instanței să fie desființată o hotărâre irevocabilă, ea urmează a fi depusă în termen.

Or, în prealabil, se impune obligația instanței de revizuire de a verifica termenele de depunere a cererii de revizuire în acord cu art. 450 Cod de procedură civilă (a se vedea „Oferta Plus” S.R.L. c. Moldovei, ibidem, § 109, Eugenia și Doina Duca c. Moldovei, 3 martie 2009, § 41, Lipcan c. Moldovei, ibidem, §17).

De altfel, această cerință este stabilită de către legiuitor și corespunde exigențelor Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului, care proclamă ca fiind un principiu asigurarea securității raporturilor juridice (a se vedea Brumărescu c. României, [GC] nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII; Roșca c. Moldovei, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005).

Sub acest aspect, Colegiul notează că, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 § 1 din Convenție, în special în cauzele care ridicau probleme cu privire la încălcarea principiului indicat supra (a se vedea Popov c. Moldovei (nr.2), 6 decembrie 2005, § 52-58; Melnic c. Moldovei, 14 noiembrie 2006, § 38-44; Istrate c. Moldovei, 13 iunie 2006, § 46-61, Lipcan c. Moldovei, 17 decembrie 2013, § 17-21).

La caz, Colegiul reiterează că decizia Curții Supreme de Justiție a cărei revizuire se cere, a devenit irevocabilă la 09 octombrie 2013, adică de la pronunțare, însă cererea de revizuire a fost depusă la 19 iunie 2019, mai târziu de 5 ani de la data rămânerii irevocabile a deciziei.

În circumstanțele date, Colegiul conchide că revizuentul Gheorghe Munteanu a depășit termenul legal de declarare a revizuirii de 5 ani, care a început să curgă de la data rămânerii irevocabile a deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție și a expirat în 09 octombrie 2018. Or, legiuitorul a stabilit termene stricte în art. 450 Cod de procedură civilă la exercitarea căii de atac revizuirea și în speță acest termen de 5 ani prevăzut de art. 450 lit. b) Cod de procedură civilă, este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Chiar dacă legiuitorul indică la dreptul revizuentului de a depune cerere de revizuire în termen de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale cauzei care nu i-au fost și nu puteau să-i fie cunoscute anterior, adițional legislatorul punctează cert „dar nu mai târziu de 5 ani de la data rămânerii irevocabile a [...] deciziei”.

De asemenea, Colegiul învederează că, posibilitatea reinițierii procesului de judecată urmează să fie examinată în lumina Preambulului Convenției, care declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, printre altele, ca atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (cauzele CtEDO, Brumărescu c. României, Roșca c. Moldovei, citate sus).

Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata*, adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii, doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare. O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare (Roșca c. Moldovei, § 25, Popov nr. 2 c. Moldovei, citate anterior).

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție: încheierea de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă.

Din considerentele expuse supra, având în vedere că revizuentul Gheorghe Munteanu a depășit termenul prevăzut de lege pentru depunerea cererii de revizuire, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, va respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Petru Rusu împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 270, 446, 452, 453 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Gheorghe Munteanu împotriva deciziei din 09 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Munteanu împotriva Președintelui Consiliului raional Hîncești, Anatolie Chetraru și Consiliului raional Hîncești cu privire la eliberarea creditului preferențial.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Tamara Chișca-Doneva

Dumitru Mardari

Nina Vascan